

FÜGGETLEN LAPOK

Megjelennek minden nap.

Előfizetési ár:

egész évre 20 frt., félévre 10 frt., negyedévre 5 frt.

Belgatási díj: 6-hasábos petit-sor 5 kr., bélyegdíj mindenbelgatásért 30 kr.

A „nyilt-tér“-ben 4-hasábos petit-sor 20 kr.

T. Olvasóinkhoz!

Addig is, míg évnegyedi felhívásunkat közzé tennénk, bátorkodunk figyelmeztetni t. olvasóinkat, hogy lapunk f. évi april elsőjétől kezdve tetemesen nagyobb alakban folytatja pályáját, az előfizetési ár maradván mint eddig:

egész évre	20 frt. — kr.
félévre	10 „ — „
évnegyedre	5 „ — „
egy óra	1 „ 70 „

Pest, márcz. 15. 1868.

A „Függ. Lapok“ szerkesztősége.

EGYHÁZI ÜGYEK.

Pest, márcz. 18.

Miután felmutattuk az 1848-diki munkálatnak tagadhatlan előnyeit az 1868-diki munkálat fölött, a sorok között egyszersmind azt is értésül adtuk, hogy tárgyilagosszempondtól több kilátás kecséget bennünket arra, hogy a hit és erkölcsrend érdekei sokkal biztosabb támaszt nyernek azon módozat által, mint melyet az 1868-diki munkálat adhatna.

A vallási érdekek, melyet a korviszonyok beállott fejleménye következtében már megoszlanak a papi és világi tagjai között az egyháznak, sokkal alkalomszerűbb kiegyenlítésre találnak az 1848-diki alapzatban, mint a mely a hívekre az egyházi befolyás és ezzel közvetve a „regale sacerdotium“ eszméjében tartalmazott tágabb értelmű papság hivatásának és méltóságának nagyobb mértékét szabja, mint az 1868-diki munkálat.

De mert a lelkiismeretek csaknem általános szava már is az 1848-diki munkálatban ismeri föl naponta az utat, melyen a vallásos hit visszahódítása, s ezáltal a szivnyugalma s az emberi boldogság gazdag vívmányai az egyház ölébe az előbbi századok vallásosságát elhalványító fényt lesznek sugározthatandók a kegyelem és jó eselekedetek áldásainak: amit a közérzelem s a katolikusok nagy többségének meggyőződése mint a vallási szükségeknek meg-

felelőbb gyogyirt jelöl ki előre is, annak hatásában józanul több bizalmat helyezhetünk,

Ezek után magától is elenyészik azon további kérdés: mennyire volna tehát módosítandó az 1868-diki munkálat, hogy a különböző érdekek kiegyenlítését eszközölhesse.

Ha beláttuk, mennyire áll az 1848-diki munkálat hasznossága és czélszerűsége az 1868-diki fölött, el kell fogadnunk azon consequentiát is, hogy tehát csak az 1848-diki Emlékirat által kijelölt alapon és szellemben alkotott autonomia lehet aránylag a legjobb autonomia.

A legelső betűje az adandó autonomia-nak mindenestre az kell, hogy legyen, miszerint huzassék meg a demarkationális vonal, mely a lelki hatalom pontjait a közös értelmű dolgoktól elkülöníti az egyházbán.

Vagy is: mondja ki határozottan a püspöki kar, mit és mennyit tart meg a hit szellemével és az egyházi szerkezet isteni lélegével megfelelőleg önhatáskörében mint tisztán lelki és vallási dolgot, és viszont hol kezdődik a vegyes természetű, vagy is az egyházi és világi közös befolyás alá eső ügyek elve, és hol végződhetik annak határa.

Ez a béke és egyetértés egyedül lehetséges záloga a bekövetkező rendezkedési műveletben.

Abban volt nézetünk szerint elhibázva az erdélyi státusgyűlés is, hogy a püspöki hatalom egy teljesen határozatlan, általános jogkör volt az egyházi és világi befolyás közé, oly ellentétet állítván fel az „in sacra“ és „circa sacra“ elveiben, melyekről okszerű áthidalás a helyes középútra lehetetlenné vált.

Mert azt sejtelmében hordá mindenki, hogy a világi befolyás az „in sacra“ alatt canonice foglalt dolgokban nem lehet, mint bebizonyult az, hogy egyetlen világi férfinak sem jutott eszébe túl a Királyhágon, hogy a lelki és szoroson vallási dolgokhoz beleszóllását vagy befolyását csak illesse is.

De ha az „in sacra“ apodictice föntartott joga az egyházi hatalomnak, melyhez katolikus ember nem nyulhat annélkül, hogy vallásán sérelmet ne ejtsen:

nem következik még, hogy a „circa sacra“ ugyan ily természetű dolgokat foglal magában.

Ellenkezőleg az egyháztörténelme nagyon világos tényeket őrzött meg számunkra annak bebizonyítására, hogy az egyház „circa sacra“ tetemes befolyást engedett híveinek és később az államnak.

Ez képezte a tényleges kapcsolatot egyház és hívek között az első IX. század alatt, ez lett a jogkötelék az egyház és állam között kifejezett frigynek a közép és a későbbi századokban egész napjainkig.

POLITIKA, KÖZGAZD., PÉNZÜGY.

Pest, márcz. 17.

Most midőn egy állam gyökeres átalakításának munkája előtt széttekintünk a gazdag téren, mely a gondolkodásnak oly bő anyagokat nyújt, nem lehet, hogy kissé meg ne állapodjunk s multat és jövőt összefoglalva a feladat magasztos voltáról ne ejtsünk néhány tájékozó szót:

Egy nép költözik be Európába ismeretlen tájakról, eredetben, alkatban, nyelvben s szokásokban idegen s meglepszik közel szívéhez e világrésznek s tanyát üt a Duna két partján s államot alapít.

Magával hoz szokásokat s erkölcsöket s a szomszéd kulturának meghódolva, abból sokat felveszen s sajátjával átadomítja. Meglehetősen elvontságban határan a keresztény cultura és keleti barbarságnak, mindkettővel folytonos érintkezésében fejt bőséget életét ösztönözve irányban, s előállít oly államrendszert, mely külső vonatkozásaiban ép oly sajátosság, mint bőséges alakulásaiban.

A mult század vége felé megragadja világrészünket az általános társadalmi átalakulás rohama.

Népünk még ekkor is felszázadon túl megóvja érintetlenségét s illetetlen tartja magát. Az áramlás hullámai határukön törnek meg.

De a szellemnek semmi sem bír tartósan ellenállni. 1848-ban egy új nagyszerű rázkódás következik, s feltárló a rés, s az elsőpört védgátakon ellenállás nélkül tolu-

be az áradat népünk örvendő ujjongásai közt.

Azt lihetette mindenki, a majdnem évezredig folyton működő s mindenütt látható magyar szellem, mely a faj sajátosságait fenntartotta s annyszor, sőt mindenkor diadalmasan küzdött a keresztény cultura ugy, mint keleti izlamsmus sajátjainkat absorbeálni fenyegető nyomása ellen, 1848-ban vinta utolsó harcát.

„Özönével, mint lavina borított el minket a nyugati eszmék áradata s mi ez áradatban elmerítettük ó világunk intézményeivel az ó-kor fenntartó szellemét is.“

„Szóval egyszerre s mindenkorra európaiakká lettünk s végkép szakítottunk keletiségünk tradícióival.“

Igy töprenkedheték a magyar gondolkozó 1848 után.

És csalatkozték. A nemzeti szellem még ez áramlás ellenében is megmegtartá lételet s működőnek látjuk a külről jövő és mindent magával ragadó özön közepette is.

És azóta? tür, szenved, vár mindaddig, míg az események megérlelik az időt, melyen ismét alkotásait kezdheti.

A kapcsolati viszony, melyet előállít, megint új, sajátzerű, nem kölcsönözött, hanem sajátosság, s mondhatni bármint ellene, megtámadhatni formáit, gáncsolhatni alakításait, de ebben t. i. a megoldás thesisében a jövő alakulás oly magva rejlik, mely a culturalis fejlődésre nézve oly jelentőséggel bír, melyet csak a jövő fog kideríteni kellőképp.

Ki a történet dolgokat nem a politikai pártok felfogásai után bírálja meg, hanem culturhistoriai szempontból vizsgálja a fejlődések menetét, az az alakítás részleteire nézve nem helyez különös fontosságot, annak a delegatión vagy küldöttségi tárgyalások különbségei nem fognak nagyban s egészben mérvül szolgálni, hanem tekintetbe veszi a sajátzerű alkotás azon új rendszerét, melyet két különböző történelmi alapon fejlődött államesoport egy új ismeretlen elv — a dualismus — oltalma alatt egyesül és megkísérli egy erős államtest megalapítását.

Mind a két államesoport egymásközt érintkezésének formái, mind a mindkét csoporthoz tartozó országok egymásközi vi-

TÁRCZA.

Közlemények

az 1848-diki püspöki Emlékiratból.

II.

17. §. Egyház-álladalmi viszonyokról a felelős miniszteri új rendszer irányában.

„A püspökök figyelmét mindenek előtt az ő Felsege által elfogadott s az országgyűlés után életbe léptetendő új felelős miniszteri kormányrendszer és annak következtében új alakítandó egyház-álladalmi viszonyok foglalatoskodtatták. Ok jókor megértették a politikai fejlemények intését, hogy ezentúl a kath. egyháznak a status irányában, a szabadabb alkotmány vértje alatt, az őt illető önállósági helyzetet elfoglalni kellett. E kérdés volt martius 20-án tartott tanácskozmányuk főbb tárgya, melyben egyhangulag kimondatott, miszerint ő Felsege azon kormányzasi legfelsőbb hatalmát, melyet mint apostoli király az ősi alkotmány, jelszen az 1790. XXIII. t. cikk szerint a kath. egyház körül addig gyakorolt, az újonnan alakult s ezentúl az országkormányával megbízott, független, felelős miniszteriumra át nem adhatja, mivel ez a magyar apostoli királyságnak személyes, az egyháztól vett, s épen azért másra át nem ruházható joga, mely, ha azt ő Felsege tovább nem gyakorlandja, visszaesik azon egyházra, mely azt az apostoli királyság iránti pietásból s legszentebb érdekeinek a királyi hatalomban oltalmat keresendő, a koronának átadta. Megmondatot, hogy valamint minden magyar királyok, ugy ő Felsege is, fejedelmi esküjük vallásosságával kezeskedtek az iránt, hogy ezen kormányzasi hatalmat csak az egyház javára, jogainak és javainak védelmére fordítandják, s azok csorbítására használni soha sem fogják; a kath. egyház tehát nyugodtan használhat meg eddig a kath. religio és egyház körültekiben az apostoli király védői hatalmának,

mert a külső dolgait intéző kormányhatalom elegendő biztosítékot nyújtott legszentebb érdekeinek föntartása iránt. És bárha a tanácskozó püspökök egész őszinteséggel bevallák azt is, hogy a jelen felelős miniszterium iránt bizodalommal kívánnak viseltetni, s készek azt kormányzasi nagy földadatok megoldásában erkölcsi befolyásuk hatályával gyamolítani: mivel azonban az ily kormányrendszer természetében a hatalom mobilisáltatik, s a kormányemberek a politikai párt véleményétbbsége szerint örökös forgalomnak és változásnak vannak kitéve, lehetetlen azt is óhajtanok: hogy a miniszteri kormány a kath. egyház fölött szintén azon hatalmat gyakorolja, melyet ő Felsege ez ideig, legfőbb akaratától függő dicasteriumai által gyakorolt az egyházi és kath. iskolai ügyek körül.

A szabadabb alkotmányos institúciók engedményeit kívánja azért a katolika egyház is magára alkalmazni, magának oly helyzetet keresendő a polgárzatban, minővel a protestansok e honban már régóta bírnak, kik egyházaikat a statushatalom fölügyelése mellett önmaguk kormányozzák.“

„E nézeteket a tanácskozó püspökök közösen helyeslék és elfogadták s még csak arról volt szó köztük: mily utat válaszszerűen kivására az egyház óhajtott önállóságának s az első lépésnek e nagy munka kivételében merre kell irányoztatni?“

„Akkor még tudva nem volt a felelős miniszteriumnak törvényszabta hatás-köre; nem tudtuk még, minő hatalmat tart meg magának ő Felsege, és hogyan fog ez országban alakulni egy független miniszteri kormány? Annak rajza még csak törvényjavaslatban volt letéve.“

„A püspökök tehát abban állapodtak meg, hogy a kath. egyházi viszonyoknak a régebbi kormányzat rendszer változtatval szükségessé lett módosítása iránti kívánatukat egy alázatos föliratban terjeszszék ő Felsege elébe, melyben ő Felsegét kéri.“

„a) Hogy a kath. egyház fölött eddig gyakorolt apostoli királyi jogát, mint személyes és átruházhatlan sajátját, magának tovább is föntartván,

az 1790. XXIII. t. cikk értelmében gyakorolja azt egy e végre az ország primása, vagy más, ő Felsege által nevezendő püspök előlülése alatt, papi és világi tagokból alakítandó kath. egyházi bizottmány által, melynek hivatása legyen, az egyház javait, alapítványait ő Felsege nevében kezelni, a kath. iskolák kormányát vezetni, azok igazgatására fölügyelni, a kath. egyház jogait és egyéb érdekeit minden külső beavatkozástól megvédeni.“

„b) Ha pedig ő Felsege az egyház fölötti legfőbb pártfogói jogát eddigi kiterjedésében, az események hatalmának engedve, fönn nem tarthatná, az 1790. XXVI. t. cikk 10. és 12. §-ainak értelmében s erejénél fogva, méltóztatssék a kath. egyháznak önkormányzasi jogát, melyhez a változott jogviszonyok következtében elutasíthatlan igénye van, hogy tudniillik mint a protestansok és g. n. egyesültek az egyház, iskolák, ezeknek javai, alapítványai, elrendezése és kormányzása körül önállólag intézkedhessék, elismerni, biztosítani, s e végre a kath. bizottmány föllállításába bele egyezven, legfersőbb betekintési jogának épségében tartása mellett, a kath. egyházat is azon szabadságban részesíteni, melyet a magyar korona és alkotmány ernyözte alatt a kisebb számú protestansok s n. e. görögök háborítatlanul élveznek.“

„c) Szomoruan tapasztalja a püspöki kar, hogy sorait a kérelhetlen halál épen e terhes időben megítkította, a nyájak árván hagyatvak pástorok nélkül, a primási és egri érseki, s még négy püspöki székek épen akkor üres, midőn a hierarchia vállaira a legnagyobb tevékenység, s a főpásztorokra a munkásság legfőbb napjai terhesülnek: azért mély alázattal kéri ő Felsegét, hogy az érseki és püspöki székeket mielőbb betölteni kegyelkedjék.“

„Végül kijelentik, miszerint készek levén akármily, ő Felsege által szentesítendő kormányrendszernek hódolni, és minden világi ügyekben rendeletheinek engedelmeskedni, bizalommal környezdik az ő Felsege által kinevezendő kormány-

személyzetet is, s apostoli munkásságukkal a hazai békejét, a nép boldogságát s a kormányhatalom szilárdítását eszközölni szent hivatásuk földadatának ismerendik. Nem is valami retrograd lépésnek kívánása az, miért ő Felsege trónja előtt kéréleg föllépni bátorkodnak, hanem a kath. egyháznak az újabb politikai intézkedések által megingatott helyzete sürgetőleg fölhívja pástorok gondoskodásukat, hogy arra ő Felsegét figyelmeztetvén, az egyház jogait, szabadsága- és érdekeinek biztosítását, s az arról további intézkedést ő Felsegének szívére kössék.“

„Ezen folyamodást egy küldöttség vitte Bécsbe ő Felsegéhez, és pedig akkor, midőn a felelős miniszteri kormányrendszer iránt országgyűléseleg elfogadott törvényjavaslat is királyi szentesítés alá terjesztetett. Azért a püspökök ugy gondolkodtak, hogy ha e lépésüknek csakugyan valami eredménye lesz, az a törvényjavaslata adandó leiratban lesz föltálalható.“

„E leirat marczius 29-kén az országgyűléshez leérkezett, s tartalmából azt lehetett kivenni, mint ha ő Felsege egyház körüli legfőbb pártfogói jogát legmagasabb királyi személyének tovább is föntartani és bécsi udvari kancelláriája útján gyakorolni szándékoznék.“

„De épen az udvari kancellária további fenntartásának föltétele volt az, miben az országos rendek leginkább megítköztek és miért a kegyelmes leiratot, mint egyébként is ki nem elégítőt s a várakozásnak meg nem felelőt, el nem fogadták. A későbbi elfogadott leiratban ő Felsege legfőbb pártfogói jogát egyfelöl ugyan átruházhatlan sajátjának nyilvánította, de más részről csupán érsekek, püspökök, apátok és prépostok kinevezését tartván föl magának, s az egyház egyéb külvizonyainak rendezéséről a fölirat értelmében nem gondoskodván: természetes vala, hogy a püspököknek ebbeli gondoskodásukat azok rendezésére, és egykor törvényes utoni elintézésére kelle fordítanok.“

szonyai kiszámíthatlan alakulás és új módosításoknak lehet kitéve, mind ebben a legjobban vezető az életfejlődés maga, de az alap ingatlan s állandó, t. i. mindkét államesport önálló szabad állami fejlődése s önkormányzati tehetősége.

E magasabb állásponttól itélünk mi azon történelmi alakulásról, mely a dualismus végrehajtásáig a múlt évben hazánkban végrehajtották, s hol a magyar szellem alkotó ereje ősi tevékenységében mutatkozik s most már nemcsak fajunk kebelében, de a változott viszonyoknak kényszerűsége mellett az egész kapcsolati nagy téren viszi keresztül alkotásait, s béléget nyomja az egész államtestre, melynek kapcsolatában létezik.

Nem oly csekély jelenség ez a történelemben, hogy amugy könnyedén és könnyelműleg lehessen arról szólni.

Mélyebb jelentőségű működése ez a magyar befolyásnak, hogysem azt egész életében felfogó ítézés ne méltányolja. A magyar befolyás döntő hatalmát ez alkotásokban nem fegyveres erő, nem nagy küzdelmek, de a viszonyok kényszerűsége vezette célhoz.

Nekünk pedig, kik e fejlődési folyamat szemtanúi vagyunk, kötelességünk ezt felismerni, e szellem irányait átérteni és öntudatos igyekezetünkkel működéseit elősegíteni.

Arról pedig mindinkább meggyőződni, hogy valamint a megkezdett átalakulások különhatásában sajátos, multunkból felmerülő formákban kelle a képződéseknek alakulni, így belserveszeti kérdéseink megoldásában is az európai formák mellett mindig saját multunk alkotásaira kell tekintetlennünk, ha nem akarjuk, hogy rendezésünk homokra építtessék s a közélet ingasaiban s rendetlen folyamában ne adózzunk drágán tévesztéseinkért.

TÖRVÉNYHOZÁSI ROVAT.

A magyar delegáció XVII-ik üléséből.

Grivich vezérőrnagy és a közös hadügyminiszter képviselőjének nyilatkozata.

Azon részletes és általános eszmékre nézve, melyeket tegnap és ma hallani szerencsém volt, a hadügyminiszter ur nevében bátor vagyok néhány észrevételt tenni. A költség előirányzatának összeállítását, illetőleg a szerkezet összeállítását oly terjedelmes munka, hogy azt minden hiba nélkül annál kevésbé lehet létrehozni, minthogy minden évben új delegációk által t. i. más egyének által vizsgáltnak. A mi ezen tetemes szerkesztési hiányokat illeti, hadügyminiszter ur e tárgyban a szükséges és gyökeres orvoslást a jövőre eszközölni fogja. (Tetszés.) Tegnap mondatott, hogy a cs. k. hadsereg a roppant államadósságnak oka. — Uraim! Ez nem így van. Én a hadügyminiszter ur nevében kijelentem, hogy a hadsereg nem egyébb, mint a törvény szolgája.

A hadsereg nem tudja eldönteni, hogy most fogunk háborút üzeni, vagy most valami politikai demonstrációt fogunk tenni, hanem az állam adósságának oka a hibás bel- és külpolitika és a népek egyenlensége. Méltán kívánja a hadsereg minden tagja, hogy épen ezen egyenlenség a népek között megszűnjék. Továbbá az mondatott, hogy a cs. k. hadsereg egysége csupán csak a papirosan áll. E tekintetben ismét csak a hadügyminiszter ur nevében — kinek nevében általában mindig szólok — kimondom, hogy a hadsereg egysége csak papíron áll, csak az hiheti, ki annak egységét hinni nem akarja, vagy az, ki nem ismeri a cs. k. hadsereget. Méltóztassanak meggyőződni, hogy az egység érzelme minden cs. k. katoná szívében mélyen létezik. (Felkiáltások: a tisztek szívében!) Tiszt és közkatona szívében egyaránt, de főképen a tisztek szívében, kik ép úgy képviselői a hadseregnek, mint az urak képviselői a népeknek. (Mozgás)

Mi melegen óhajtjuk, hogy ezen szent érzelme jusson minden állampolgár szívébe!

A cs. k. hadsereg győzni kíván, az eleget akar tenni a kívánalmaknak és parancsoknak, melyeket kap császártól és a hazától. Ő tehát dicsőség után vágyódik. Ha mondhatnók, hogy ezen dicsőség elérhető, a hadsereg kettősségében, akkor szívesen hozzájárulna.

Néhány észrevételt tett a t. bizottság tagjainak egyike, t. i. Ivánka Imre, ő a lovasságról szólva azt mondta, hogy ennél a létszámmal lehet szállítani, s hogy a hadügyminiszter ur azt már a tárgyalás folyamában meg is parancsolta. De hába elismeri a hadügyminiszter ur, hogy ezen létszámmal nem hasznos, mégis kényszerűlve volt ehen leszállításra, mert iparkodnia kellett, egész 3 milliót megtakarítani, azon 3 milliót, melylyel leszállított a költségvetés és azon kívül még más 4 1/2 milliót is, a mint ez a t. bizottság előtt tudva

van. — Ezen leszállítást, bár hasznosnak nem tartá, mégis kényszerűlve elrendelni és azon reményben élt, hogy háboru esetén már kitanított lovakat fog szerezhetni.

Épen az említett t. szónok ur elismerte annak igazságát, hogy a hadjáratok sorsa, főképen a gyalogság kezében fekszik, de mégis azt mondta a t. ur, hogy a gyalogság létszámában leszállítás eszközölhető és azt hozta elő, hogy a gyalog közkatona 7—9 hónap jelenlét ideje alatt tökéletesen kiképezhető. Ez milicz-rendszer, s hogy nálunk az nem alkalmazható, ezt két történelmi példával kívánom indokolni. Schweiczban 1847-ben az úgynevezett Gislaken csatában a schweiczak 3 óráig harcoltak és a csata végén egy-két sebesült volt. Hogy ily miliczcel most háborút vezetni nem lehet, az kétséget sem szenved. Az éjszakamarikai háború 4 évig tartott, s több milliárd dollárba került, holott ha az éjszakamarikai államok milicz helyett rendes hadsereggel bírtak volna, az egész háború 4 hónap alatt bevégeztethetett volna és a milliárdok helyett néhány száz millió dollárba került volna. (Igaz!) A t. tag biztosított bennünket barátságáról és rokonszenvéről. Ezt mi köszönettel vesszük, de a hadsereg közönséggel veszi azon rokonszenvet is, melyet a hadsereg egységéről szólván egy más kintinő államférfi kimondott.

A vadászokról szólván, azt mondta továbbá a tisztelt ur, hogy sajnos, hogy a zenekarok feloszlattak. A hadügyminiszter ur viszont azt nyilatkoztatta, hogy ő igen sajnálja a vadászokat, a hadügyminiszter ur igen jól ismeri e derék sereget, szereti és tiszteli és fáj a szíve, hogy kényszerítve volt ezen eszköz által megtakarítást tenni.

Továbbá, a mit a tisztelt szónok ur a hadiesapat, a vezérkarról és annak létszámáról mondatott, — az általa tett összehasonlítást a poroszországi vezérkarral azon időből datálja, midőn Poroszországnak csak 18 millió lakosa volt, holott a jelen pillanatban uraim, midőn Poroszországnak 23 millió lakosa és annyi szivőtségesse van, most Poroszországnak a vezérkarban a szónok által említett szám helyett 150 egység van, és az összes segédtszükséggel együtt most már körülbelül 300 egységre megy azok száma. Ugy szinte elfeledte a t. bizottsági tag azt, hogy nálunk szintű, mint Poroszországnak, csak a legszámitásával foglalkoznak. Bátor vagyok erre nézve felhozni, hogy azon mindenesetre kimivelt kar tisztjeinek elegendő alkalomuk van, a genie-komitékban, szintű mint a genie-directióban és a két genie-ezredben elméleti és gyakorlati foglalatosságot találni, mely őket megilleti. Egyébiránt azon kedvező helyzetben vagyok, a t. bizottságot meggyőzőhetni arról, hogy nem ismerem a cs. kir. hadseregben tisztet, — ki az ő tisztí méltóságával össze nem férhető foglalkozással volna terhelve.

Most engedje meg a t. bizottság áttérnem: zon kérdésre, mely jövőnkre nézve annyi fontosságú bir.

Már az albizottságban különféle, a cs. kir. hadsereg legbensőbb létét és szellemét mélyen érintő nyilatkozatok hoztak elő, mit, megvallom, annál jobban sajnáltam, miután meg voltam győződve, hogy ezek kölcsönös kiengesztelésünkhöz nem igen járulnak hozzá. Én már az albizottságokban a törvényre t. i. az 1867. törvényre, melynek megmagyarázása és eldöntése épen ez országgyűléshez tartozik, hivatkozván, bátor voltam a szükséges válaszokat röviden megadni. De miután ezen nyilatkozatok itt is ismételtettek és miután a t. bizottság kisebbségi külön véleményében az áll, hogy a magyar hadsereg helyreállítása iránt in tézkedéseket a honvédelmi rendszerre vonatkozó törvényjavaslat előterjesztése előtt is meg kell tenni, és még egyszer hivatkozván a törvényre, melynek eldöntése és megmagyarázása Pesten fog történni, kinyilatkoztatom, hogy a cs. kir. hadügyminiszter ur, mint a hadsereg legelső képviselője, ez alkalommal szent kötelességének tartja a t. bizottságnak nézetét általam őszintén a következőkben kimondatni. (Halljuk.)

A cs. kir. hadsereg, mint az executiva engedelmes eszköze, minden politikán kívül áll, s úgy van meggyőződve, hogy ezen állásponton kell mindig maradnia, ha nem akarjuk, hogy korábban vagy később hazánk legszentebb érdekei veszélyeztessenek. Én a hadsereget eszköznek neveztem, de uraim ez nem holt gépezet, hanem élő, érző, habár mindig hallgató testület. A cs. kir. hadsereg a közös védelemnek közös eszköze, közös és egységes, tehát szelleme, gondolkozása, kívánata és célja is.

A cs. k. hadsereg két nagy hadjáratban, fájdalom, szerencsétlen volt. Nem tagadván némely katonai, hadi, valamint szervezési hibákat, mint nyilvános titok áll előttünk azon tény, hogy főképen a belpolitika állapotja okozta azon bal eredményeket, elismervén azon elvet, hogy a hadsereg teljes győzelme csupán a kibékült, kiengesztelt, kielégített népektől eredhet, minden hazafi áldotta azon pillanatot, midőn mondani lehetett, hogy a

népek kiengesztelődése, kibékülése, kielégítettése tényre vált. De uraim, mint minden tárgynak a világon, úgy a kielégültségnek is határa kell és határa lehet, ha csak kibékülésünk őszinte. — Ezen határ pedig a hadsereg maga és annak egysége.

A hadügyminiszter ur nyíltan és komolyan kinyilatkoztatja, hogy a hadsereg ezen egységét soha sem áldozhatná föl, hogy a hadsereg ketté szakításához segédkezet soha sem nyújthat, vagy abba soha bele nem egyezhetik. (Folyton élénk nyugtalanság). A közös fejedelem és közös hazánk boldogságát kívánó, minden cs. k. katoná életre halálra szereti az osztrák császárt és osztrák birodalmat, mert meg van győződve, hogy ezáltal az egész monarchia minden feleinek, minden országainak és minden tartományának boldogságát legjobban szereti.

A cs. k. katoná büszkén tekinti magát közös hadsereg tagjának. A hadügyminiszter ur a hadsereg élén és az egész hadsereg mély tisztelettel viseltetik minden monarchiai főnek történelmi jogai és érzelmei iránt, de a cs. k. hadsereg is azt kívánja, hogy ne sértsenek az ő katonai érzelmei sem. (Nyugtalanság). Mi mélyen sajnáljuk azon kötelességi fogalomzavar folytán szerencsétlenné lett magyar honvédeket, de uraim a cs. k. hadsereg nem kíván oly belpolitikai constellatiót, mely újból egy ily kötelesség fogalmi zavart idézne elő. (Élénk nyugtalanság). Egy ily constellatió pedig a hadsereg kettősségében állana. (Folytonos nyugtalanság). Az ily constellatiók nem tiltanak csupán az opportunitás által, hanem a törvény által is, mert ez azt mondja: közös a védelem, tehát közös maga a hadsereg is.

Uraim! az állam minden tagja fizeti az adóját; a polgár pénzben, a katoná vérről. A költségvetésből legjobban tudhatja a t. bizottság, hogy a cs. k. hadsereg tisztjei csekély fizetést kaptak, valóságban nem pénzért, hanem dicsőségből tejesítik hadi kötelességeiket.

Valjon hasznos e ezen hadsereg mély meggyőződését, férfias szellemet, s önmegtartóztatást elfojtani vagy legalább megrendíteni? (Folytonos nyugtalanság). E kérdésre a választ bátran átengedem a t. bizottságnak, átengedem a közvéleménynek, sőt átengedem a napi sajtónak is, melynek egy része, fájdalom, fonák honszereteténél fogva, minden törekvését oda irányozza, hogy elfeledje a cs. k. katoná azon önmegtartóztatást, azon öntudat poesisát, azon jogosult férfias büszkeségét és buzgalmit, mely nélkül nem létezhetik Európában hadsereg és legkevésbé az osztrák.

Uraim! ezen őszinte szavak által a hadügyminiszter ur nem akar ingerültséget okozni, hanem ő mélyen kívánja az egész császári királyi hadsereg irányában a kiengesztelődést előmozdítani és megerősíteni. Uraim! a hadsereg a népek életének tükré. Egyezzenek meg a monarchia összes népei az egységes honszeretethez, csodálatra méltó lelkesedéssel fog harezolni és győzni a cs. kir. hadsereg; adassanak meg a hadseregnek az anyagi eszközök, melyek szükségesek arra, hogy teljesítthesse a haza iránti kötelességét; ne romboltassék le szándékosan azon szent meggyőződés, mely minden katoná szívében él, és nyitassék meg azon közös hazaszeretet forrása, melyből merit minden egyes katoná; örömet és eredménydúsán fogja a cs. kir. hadsereg feláldozni életét a haza oltárán, követeljük egyhangulag a népek, hogy a hadsereg védje egész Ausztriát, eredményteljesen védve lesz a monarchia minden egyes országa is, de Ausztria nélkül nem lenne védve egy ország sem? Én azt hiszem uraim! hogy ez a természet történelmi törvényének tagadhatatlan következménye, mely ellen nem szabad vétkezni Magyarországnak ép oly kevésbé, mint a birodalom másik feleinek.

Mert Magyarországnak is különféle nemzetek vannak, melyek csak erőteljes és életképes Ausztria alapján egyeznek be, őszinte és állandó kiengesztelésbe (élénk mozgás). A hadsereg egysége tehát közös boldog életünk megszentségését, kibékülésünket megkoronázta, holott a hadsereg kettőssége szintű Ausztriát, mint Magyarország felbomlását okvetlenül jelzi.

Uraim! Ez ünneplés pillanatban így nyilatkozik a közös hadügyminiszter ur, hogy hallassék hazánk legszentsőbb határain, mert biztos arról, hogy ez az egész cs. kir. hadsereg legszentebb meggyőződése. (Folytonos élénk nyugtalanság.)

KORMÁNYZATI ROVAT.

A magyar kormánya s közl. miniszter jelentése a Felsőházhoz az ország közlekedési eszközeinek állapotáról és a vezetésre bizott miniszterium tevékenységéről.

(Folytatás.)

Hogy tehát országunk fővárosának kereskedelmi jelentősége és e téren is megőrzendő érdekei megőriztessenek, alapos tanulmányozás tárgyává tettek azon vízi-kapcsolatokat, melyek fővárosunk kereskedelmi fontossága növelésére leg-

alkalmasak, és a melyek kivitele legkevésbé akadályokba ütközik.

Ebből kifolyólag, és minthogy a Duna Vácutól, a Tisza ellenben majdnem Tokajtól kezdve északtól egyenesen délnek tart, különös tekintettel az ország keleti részére, és fontos közforgalmi szempontból szükségesnek találtattak a két folyó közt oly összeköttetés előállításáról gondoskodni, melynek segédelmével a tisztatűri vidék, az eddigieknél sokkal olcsóbb áron szállíthassa bő terményeit az ország kereskedelmi főpontjára, Pestre.

Ezen országos szempont szülte tehát egy oly csatorna eszméjét, mely a Tiszát minél rövidebb uton kötné össze a főváros mellett elfolyó Dunával.

Hogy a miniszterium ezen csatornának lehető legrövidebb vonalára fekteti a főszlyt, annak oka abban rejlik: hogy az ország összes keleti vasutai vitelárainak szabályozására és leszállítására csupán ily rövid vízi út létrehozatala által lesz képes döntő befolyást gyakorolni.

A legrövidebb vízi út ugyan az lenne, mely a Pest és Szolnok közti összeköttetésre vezetne, mivel azonban ennek létrehozatala a közbeeső magaslatok miatt nagy akadályokkal járna, szükséges volt más oly összeköttetési pontot keresni, mely kevesebb akadályokkal Szolnokhoz közelebb esnék.

E célra legalkalmasabbnak látszott a hármas Körös lefolyása által hajózási szempontból is jelentőséggel bíró, s a vasutakkal összeköttött Szolnok és Szeged városok közti folyamterének mintegy közepét, Pest felé pedig a két vasutal szembem közepőnát képező Csongrád vidéke, minél fogva a Pest csongrádi vonal műszakilag tanulmányoztatván, hivatalból felvetett.

A Szegedről Pestre vezető vonalra már egy társaság is alakult, melynek az előmunkálatokra az engedély is megadatott, és mihelyest az előmunkálatok eredményének alapos megvizsgálása és minden körülmények számbavetele után, a végelhatározás lehetőségessé váland, a csatorna kiépítése az ország érdekével megegyezőleg államkamat biztosíték, vagy más egyelőre meg nem határozható segélylyel elő fog mozdítani.

Beható tanulmányozás tárgyát képezi továbbá az ugynevezett tokaj-pesti csatornavonal, mely által a Tisza felső vidéke éssne az ország fővárosával hajózási összeköttetésbe.

Végre még azon csatornák felemelítése következik, melyek nem annyira országos közlekedési szempontból, mint inkább egyes vidékek anyagi érdekeinek előmozdítására szükségesek leendőnek.

Ezek sorában első helyen áll az ugynevezett Tisza Hortobágy-körösi csatorna, mely Tiszalök-nél az előbb nevezett folyóból kivezetettve, Gyománál a Körössel egyesülne, s nem csak több száz ezer holdra terjedő környéket élő vízzel látó el, hanem azon felül még öntözésre, és hajózásra is használtatnék.

Már pedig ha tekintetbe vétetik, hogy azon vidéknek, melyen a csatorna húzódnék, ugyszólván egyedüli mentőszere csak oly vízvezeték lehet mely a házi szükségletre s itatásra szükséges mennyiségben felül, a kiaszott talaj feléledésére is elégséges vízzel fogna bővelkedni, lehetlen a legfőbb fontosságot épen arra nem fektetni, hogy a létrehozandó csatorna mindazon reményeket valósítsa, melyek az egykori alsó-szabolcsi árternek: tehát mintegy 400 ezer holdnak öntözhetőse tekintetben hozzáfűződnék.

Az eddigi előtanulmányok kiegészítésével a tervezett csatorna által uralandó és így biztosan öntözhető terület geographiai felmérése lett elrendelve, mely felmérés s azzal a kapcsolatban létező tervek iránt más tekintetben is elrendelt tanulmányozás majdan arra nézve is kellő felvilágosítást nyújtand, valjon a minden körülmények között biztosított hajózási előnye in kívül lehetséges lesz-e és mily mérvben egyszersmind az öntözési célzt is elérni:

Ugyanazon időtől kezdve, a midőn a Tisza Hortobágy-körösi csatorna eszméje a tervezés terére lépett, verseny lépést tartott vele azon hajózási csatorna terv, mely szerint a Tisza a Tur-Szamos, Kraszna, Éberettyó és Körös vizekkel egybekötendő volna, s mely tiszta-érköri hajózási csatorna neve alatt ismeretes.

De ez utóbbinak tervezése is még több tekintetben kiegészítésre vár, mielőtt a kivitel módja érdemleges tárgyalás alá vethetnének.

III. V a s u t a k.

A vasutakra nézve világosb áttekintésük céljából két sorozás felállítását mutatkozik észszerűnek:

A. Üzletben álló vasutak.

B. Építendő vasutak.

A. Az üzletben lévő vasutak hossza és az általuk képviselt töke nagysága a következő táblázatban van előtüntetve.

N...
a
társulato
Cs. k. s
államva
lya-társ
Cs. k. s
tiszai v
lya-társ
Cs. k. s
déli vasu
társul
Magyar
éjszaki
pályá
Első Du
gőzhajó
társul

A „F...
zött fennfo
oldalról ke
né az a l p
joggal igé
tárt, mely
beri és pap
váloban gy
levelezői s
dásu egyha
hogy epés
nositató r
lényt köve
válni.

Csonth
alpapság é
szavaival e
miatt az I
60—2450. s
sorok írójá
szereni jóna
tudom, de i
hominis! pe
eit: Arueru
sus sum.“

Nem sz
halmi urat
mes önrze
tartom.

Figyeln
ben az alpa
elejét holm
lemben: m
valaki az al
állítaná lem
nak szlede
alpokanak
házi canon
mult idők sz
visszahelyez
alpapságot
kell, hogy
az egyház ü
lasi joggal s
birnak.

Figyeln
hogy a fő é
— közötti g
ság akkor is
autonomiát
Emlékirata
és szorosabb
gyanusítgatá
gel szétroml
papság egy
tala iránti né
de iránt, m
vébő irigys
legtisztább sz
zódésnek, ho
ügyeknek kö
intézése által
zett tekintély
magyar egyh

Összeállítása

némely, a magyar korona területén üzletben álló vaspályákra vonatkozó adatoknak.

Megnevezése	A vonalok hossza		Az engedély- okmány kelte	Az engedély tartalma			Befektetett tőke			Biztosi- tott be- vétel	Észrevétel
	a társulatok- nak	a vaspálya- vonatoknak		é v	é v	é v	Részletekben	Összesen	Mértföldenkint		
Cs. k. szab. államvaspálya-társulat	Marcheg Pest Czegléd Szeged Temesvár Temesvár-Bazás Jassena-Oraovic Oravica-Steuendorf Bruck a L.-Ujszóny	55.98	91.50	1855. január 1-én	90	1858 Jan. 1-től	1947 Dec. 31-ig	61,995,001	78,920,808	677,541	Az átlagos előállítási költség mértföldenkint 771.511.
		20.78						4.42		5,572,117	
Cs. k. szab. tiszai vaspálya-társulat	Czegléd-Miskolc-Kassa Szolnok-Arad Püspökklad.-N.-Várad	48.69	76.49	1856. Nov. 16.	90	1858 Jan. 1.	1947 Dec. 31.	42,149,585	551,047	5.2% kamatja	5.2% mértföldenkint 28,654.44 x. ?
		18.81						6.99		11,353,740	
Cs. k. szab. déli vaspálya-társulat	Pragerhof-Buda Ujszóny Sz.-Fehérvár Soprony-Kanizsa Steinbrük-Sziszek Zágráb-Károlyváros	43.5	75.8	Eredeti engedély 1856. octob. 8-án.	90	1870 Jan. 1-től	1968 Dec. 31.	51,296,968	68,571,923	676,741	Az állam 1866 évben az egész déli vaspályahálózatnál 91,000 ft nyersbevétel biztositott mértföldenkint. Ezen biztositási összeg az említett évtől kezdve minden évben 1000 ftal növekszik mindaddig, míg 100,000 ft magasságot el nem ért. Az engedély-tartamnak ezentul fennmaradó részére az utóbbi összeg lesz a biztositott nyers bevétel.
		10.5						21.8		17,274,955	
Magyar éjszakai vaspálya	Pest, Salgó Tarján	167	16.7	1863. Január 19.	90	1867 Május 19.	1957 Május 18.	9,394,351	562,536		
Első Duna-gőzhajózási társulat	Molnás-Pécs	8.08	8.08	1853. juli 20.	90	1858. Dec. 1.	1948 Nov. 30.	5,929,943	733,903		A Mohács-pécsi vaspálya 5,929,943 ftnyi és a Duna-gőzhajózási társulat 18,070,057 ft-nyi, összesen 24,000,000 ft befektetési tőkéje után 1,920,000 ft tiszta bevétel lön biztositva.

Levellezések.

Zemplénből, márczius 15.

A „Független Lapok” és „Idők Tanuja” között fennforgó journalistikai harc, mely ép azon oldalról kezdetett és folytatott nemtelenül, honét az alapság is méltányos eljárást joggal igényelhetett volna, elérte immár azon határt, melyen túl túrni egy önértékelő bírós ember és papi méltóságát becsilni tudó keblre nézve valóban gyávaság lenne. És bár az „Idők Tanuja” levelezői s munkatársai több komoly gondolkodású egyháziak által kérve s figyelmeztetve lőnek, hogy epés kifakadásaiikkal s az alapságot gyanusítató rágalmakkal hagyjanak fel mégis főlényt követelő irmodoruktól nem tudnak megválni.

Csonthalmi urat a Független Lapokban az alapság emancipációjáról elejtett, hogy az ő saját szavaival éljek, holmi szót annyira felizgatta, hogy e miatt az Idők Tanuja f. évi márczius hó 12-én 60-2450. számában az alapság önértékelését, s így e sorok íróját mézes és mérges szavakkal mélyen sejtet jónak látta. Ki legyen Csonthalmi ur? nem tudom, de Ezechiél prófétával elmondhatom: „Fili hominis! putasne ossa ista vivent? — ipse dicit: Aruerunt ossa mea, perit spes mea, abscissus sum.”

Nem szándékom vitába ereszkedni, de Csonthalmi urat figyelmeztetni s utba igazítani nem mes önértékelő szülte erkölcsi kötelességemnek tartom.

Figyelmeztetem tehát 1-ór, hogy a Függetlenben az alapság elutasíthatlan emancipációjáról is elejtett holmi szót ne vegye a cikkiró ur oly értelmen: mintha akár a kérdéses egyén, akár más valaki az alapokat rablanczokra fűzőt foglyoknak állítaná lenni. Legyen szives az emancipáció szónak szelidebb értelmet adni, mely is inkább az alapoknak emberi méltóságukkal született, s egyházi canon biztositotta jogaikba, melyekből őket a mult idők szelleme sodorta ki, történeendő törvényes visszahelyezésében áll. — Ne nevezük tehát az alapságot municipiumnak, de annyit mindenesetre kell, hogy megjegyezzünk: miként az alapok az egyház ügyei elintézésében befolyási és beszélnélési joggal se személyükben, se képviselőikben nem bírnak.

Figyelmeztetem továbbá 2-szor cikkiró urat: hogy a fő és alapság — úgy, mint atyák és fiuk — közötti gyöngéd viszonyt, — melyet az alapság akkor is, midőn a jelen körülmény követelte autonomiát és 1848. évi püspöki tanácskozmány Emlékirata alapján sürgeti, fenntartani, ápolni, és szorosabbra fűzni edes kötelemnek ismeri, — gyanusítgatásaiival széttepi, könnyelmű önhittséggel szétrombolni ne törekedjék. — Midőn az alapság egy része ilyszerű önkormányzat behozatala iránti nézeteit s buzgó óhaját fejezi ki, midőn az egyház kérdéseinek eldöntésére nézve magának törvényes és jogos befolyást sürget, nem lázad fel püspökei ellenében, — csak is az egyház üdvét szíven s lelken viselvé, nézeteit fejti ki az egyház ügyeinek a tornyosuló vészfellegek elleni megvédése iránt, és nem is újítási viszketegből, legkevésbé irigységből vagy nagyravágyásból, hanem legtisztább szándokból ad kifejezést azon meggyőződésnek, hogy a főnek a taggali egyesülése, s az ügyeknek közös értekezés és határozat utján elintézése által lehet csak képezni egy jól berendezett tekintélyes tábort, aciem bene ordinatum, mely a magyar egyházat, s ezzel a vallást és erényt, annyira

oldalról előtölülő ellenségei ellen megoltalmazhassa és ezeknek fegyvereit egy compact testület szellemhatalmával visszaverhesse, s eltopphassza. Hol a fő a tagokkal s viszont ellenkezésben állanak, ott a sikerre nézve jó eredmény alig képzelhető. Az alapság azon része, mely a fentemlített módon autonomiát és egyházi reformokat óhajt azokban, melyek a vallás hitzikkelyei érintése nélkül jelen időkben szükségeseknek mutatkoznak — a püspöki tekintély aláadására épen nem törekszik, hanem a dolgok elintézésére döntő szavazati befolyást óhajtván, a püspököknek mint atyáknak, és absolut hatalomra nem törekvő egyházfőknek tiszteletben tartása mellett velük, mint vezérekkel egyesülve, a világi hivekkel egyetemben egy erős phalanxot óhajtana képezni, melynek tekintélyes szava előtt el kellene törpülni az ádáz ellenségnek. Nincs szükség tehát arra, hogy a mélyen tisztelt püspöki kar kedélye az alapság ellen felizgattassék.

Figyelmeztetem végre 3-szor, s itt már legkomolyabban figyelmeztetem cikkiró urat, hogy a fentérintett egyházi önkormányzatot sürgető alapságnak szájába oly szavakat, melyeket nem mondott, és szívébe oly érzelmeket, melyeket nem táplál, ne adjon. — A kívánt autonómia vagy némi reformkérdések behozatala mellett küzdő alapság tagjai közül ugyan melyik mondta önkénynek azt, ha valamely egyházi egyén hivatala elhanyaglásaért, visszaélésekért, vagy botrányos magaviseletéért püspöke által rendre utasított? Bocsásson meg tisztelt cikkiró ur, ön meggyőződését nyilváníthatja, azt érvekkal támogathatja, erre joga van, de arra, hogy meggyőződésünk nyílt s érvekkal támogatott kimondásáért hivatalos eljárásunkat, s magunk viselését gyanúnak tegye ki, erre ön senki által feljogosítva nincs. Ön saját személyét állítja elő fent idézett cikkében szabad legyen nekem is hasonlag eljárni. — Én az 1848-ik évi püspöki értekezlet Emlékirata mint kiindulási pont alapján autonomiának és az egyházunk egén emelkedő vészfellegek elhárítása tekintetéből szükséges reformok behozatalának vagyok barátja, de azért lelkipásztori s más hivatalos kötelemem teljes erőmhöz képesti buzgalommal s erélyvel valamint mindig teljesíteni igyekezem s igyekszem, úgy soha a püspökök önkényről nem vádoltam azért, mivel mint egyházfő az alárendelt egyházi egyéneket a hivatal elhanyaglásáért vagy épen botrányos tettekért a törvény értelmében szigorúan büntetted. Az autonómia behozatala által nem kíván senki anarchiát behozni, de sőt az alapságnak, midőn az egyház ügyei elintézésében kellő befolyást igényel, szívbéli erős óhaját, hogy a törvény szigora előtt minden egyházi egyén — különbség nélkül — meghajoljon. Valóban így népszerűsíteni azokat, kik az egyház ügyeiben érezni, s érzelmeiket a nélkül, hogy a dogmák érintetnének, nyilvánítani merészik, sem a loyaltással sem a convenientiával összecyegzethetnek nem látom lenni. De óvakodjék is cikkiró ur ilyszerű érvekkal nemes ellenfeleit megtámadni, s ez által a valódi és nem játékszerű autonómia védőit — mint fékvesztett szilaj indulatokat, előállítani mert mi ugyan gondosan óvakodunk hason fegyverek használatától, tudva, hogy ilyszerű eljárás által az egyháznak — ezen jó anyának csak fájdalmait növelnök, csak szive sajtó sebeit szaggatnók fel, s épen ezért nem is óhajtanánk e térre lépni; de ha a gyanusítgatások, népszerűsítésként akár egyenesen akár mellesleg irányzott ily célzatok véget nem érdenek,

akkor a következményekérti felelősség terhelje azokat, kik előidéztek a bajt. — Legyen szives ön és elvtársai a vitaközásban oly módort választani s követni mint minőt a sz.-fejérvári jeles cikkirója a Független Lapok folyó évi 42. és 52. számaiban követett. Akkor nemes fegyverrel harczoland.

π. a.

LAPSZEMLE.

Alig tudunk feldülni bámulatunkból, melyel az Idők Tanujának mult szombati számát átolvastuk s azt mindjárt félretéve, fenntartottuk magunknak megemléstést.

Már az első cikkben, Dunaparti Molnár János — e lapok hasáiban — egészen szokatlan higgadsággal szól „A napi kérdéshez” s távol ezúlnkat gyanusítani akaró minden vonatkozástól, csak azt emliti fel sajnálkozással, hogy néha az antikatholikuskok szóllásmodorát használva, akaratunk ellen népszerűsítik a szent ügyet, melynek védelmére keltünk.

Engedjen meg a t. cikkiró, ha mi a másik oldalról akaránk idézni ellenkező frázisokat, melyek a tömjénparálás miatt léleket fojtók s imélygést okozók, bizony nem jőnének a hasábtöltelék miatt zavarba, de ezek a sz. ügynek jobban ártottak, mint a mi itt-ott élesebb passusaink, melyek soha az ügy komoly fejtegetéseiben, hanem igen is kihívó ellentetés nézetek ellenében mondatnak ki.

A felhívott passus t. i. melyet a t. cikkiró a tiara főemlegetéséről felemlit, mely előtt a világiaknak porig kellene magukat alázni, kevesebbet népszerűsítésként az ügyet, mint az erdélyi püspök azon mondata, mire ez válasz volt, hol ugyanis a püspök összehívja Erdély összes kath. notabilitásait s midőn azok merészkednek még vételekni is, egyenesen kimondja, hogy ő sem miben sem enged, a világiakat úgy is a Canonok szerint sem mi joga nem illeti. Méltotassék a t. cikkiró zsegitélni, melyik frázis árt az ügynek jobban, a mi mai szóllásmodorunk, vagy a püspök középkori beszéde, az ő megszólalása e, vagy a mi feleletünk.

Különben meg kell valahára szoknunk, hogy a lélek teljes meggyőződésével felkarolt ügyek védelmében az érzemények is hathatósan érintetnek s a szív melege, melyből vallásunk nagyszerű alkotásai előálltak, a szavakba is több erőt s élénkebb kifejezéseket önt, mindennapi ügyeink megunt vitaközásiba. Mi ezt az urbanitás határai közt ellenfeleinknél sem bízáztunk, sőt hanc veniam damus, petimusque vicissim.

A t. cikkiró igaz szeretétől pedig csak azt kérjük, hogy midőn gondónket a t. közönség előtt felmutatja, legyen szives a mosdót is idézni, mire mi e kendőt nyújtottuk, s akkor itéljen bátran akárki — nem bánjuk.

Végkép a tiszt. cikkirónak, ki zokon látszik venni, hogy mi az egyházban az absolutismusról fennhangon beszélünk, utaljuk ugyan ezen számára az Idők Tanujának, ám tessék a sem concordatum, sem revisio alatti cikket olvasni s nem fog bennünket elítélni azért, hogy mi absolutismust emlegettünk. Azon cikik igen biggadt s mély meggyőződésű írója eléggé részletezi ezen absolutismust és nemesak fennhangon hirdeti, de alig megczáfolhatólag beigazolja.

Vándoroltunk tovább a hasábonok s mindjárt a harmadik cikknél, a „pesti levelkék” más-kor mérges írójánál volt okunk megállapodni.

Oda állítja nekünk tükrő gyanánt a Hazánkat s istenesen megdicséri ellenünkben a balközép közölyét, mely, mint idézi nem beszél absolutismusról, (már mint mi), nem gyanusit, nem izgat a püspökök ellen hildebrandi gondolatokkal, hanem tőkéletes bizalmat helyez a főpásztorokba.

Mi igen örvendünk, ha az Idők Tanujának ily gárdakatonája teljes gyönyörűségét lel a Hazánk becsületes modoru szabadelvűségében, mint nevezi. Isten a mindenható erősítse meg ez újdón érzelmeiben, akkor legalább könnyebb leend vele eligazodnunk, ha őt nem messziről felvonszolni, de mérsékelnit fog kellenni. Adja az ég, hogy gustusa ne változzék, a balközéppel mi hamar tisztába jőnének főgyünk iránt.

De a kik aztán egy frázisért, melynek hivesétől a balközép oly távol van valóságban, mint mi rendesen az Idők Tanujáról az ő megszokott sodrában, ki mondjuk egy gunyoros frázisért ily kaczerkodásokat visz végbe a balközép iránt, miként említheti fel nekünk annyiszor a másik baltörédék méltányló szavait? Iriglyi tőlünk talán a Honkaesintásait?

Mi lássa 771 nem vagyunk ily irigyek. Markunkba nevetünk legfőlebb a vén kaczer könnyen-hívósága miatt, ki b. Podmaniczky Frigyesnek oly könnyűszerrel elhiszi, hogy neki a püspökökben vetett bizalma tőkéletes.

Ettől elragadtatva, s ellenünk szvenvedélye vakságában nem is lát aztán egyebet, pedig bizony ha a Hazánk ugyanazon számában, ugyanazon lapon, ugyanazon vonalban a negyedik hasábon mondottakat is végig olvassa, ott igen meglepő passusokat is talál, például:

„honnan tette a püspök ő exca (az erdélyi) azon felfedezést, melynek folytán gyermekeink nevelése körül Istentől nyert előjog a van?”

„ez is csak felelet volt a püspök ur azon valóban vakmerő és hazafiatlan állítására, miszerint ő semmi törvénynek a mi a jus canonicummal meg nem egyeztethető, magát alá nem rendeli.”

Ha a mi hildebrandi gondolatok féle kifejezések helyett 777 ilyesebben gyönyörködik, adja Isten jó egészségére!

Mindezen mulatságos jelenségeknél a felhívott számban sokkal kirívóbb a következő cikik, mely komoly s biggadt ismertetést méltán igényel. Ezt közelebbi számunkra halasztjuk.

UJDONSÁGOK.

— **A király ő Felsége,** a mint hitelt érdemlő forrásból halljuk — jövő vasárnap fog Budapestre jönni; egyttal megemléstjük, hogy a király közelebbi Budán mulatása alkalmával 500 ftot adományozott azok számára, kik hozzá segélyt folyamodtak, s ez összeg kiosztásával a belügyminisztert bizta meg.

— **A magyar testőrség,** hir szerint, legközelebb teljesen helyreállítottatik, mitűn alapítványi vagonya rendbehozottatik s a közel várt keresztelési ünnepélynél Budán már teljesítendő tiszt-ségét.

— **Az oktatásügyi miniszter Wagner Lászlót** a budai kir. Józsefmelegyetemnél a mezőgazdaság ideigl. tanárának nevezte ki.

— **Bécsből márczius 16-karól** távirják, hogy Grivicich ama sokat említett beszédnek a hivatalos „Wiener Zeitung”-ban leendő szöszzerinti közlést kívánta; de e lap szerkesztősége megtagadta azt. Csak aztán jelent meg beszéde a többi hirlapban.

— **A tiroli kivándorlások** csakugyan mindinkább lábra kapnak. A „Wiener Ztg.” szerint legközelebb 350 tiroli vándorolt ki hazájából Peruba. A kivándorlás oka az elszegényedés: a jámborok a tengeren túl keresnek földet, mely őket fenntartsa.

— **Márczius 15-ikét** Párisban élő hazánkfiai is megünnepelték.

— **Iparsegély-ügyet**et akarnak Aradon létrehozni. Az eszme életrevaló és így annak létesítéskészséget sem szenved.

VEGYESEK.

— **Türr a democratiról.** Türr bnk Bácsban egy hozzá intézett beszédre felelvén, a „H-k” szerint ez érdekes szavakat mondá: „Democratánk hibáznak akkor, midőn izgalom által akarnak uralkodni; — ez a szó democratia, mint név is alig ismeretes és már is feltétlen uralkodóvá akarják tenni. Az amerikai népet idézik a magyar nép elé. Nem egy új világtól kell kölcsönözni anyagot a magyar democratia felépítésére. Amerikát folyvást és szüntelen alakítják és változtatják ama heves, lángoló fegyelmélettel jellemek és kedélyek, melyeket az öreg Európa ki nem elégíthet, és kik ott örökké jobb sorsért küzdenek. Az amerikai társadalom kénytelen volt törvényeknek és szokásoknak nem csak szabad, hanem szabados irányt adni és így született meg az egyesült-államok nemzeti egyesülése, nemzetiség nélkül, politikai törvények, előzmények nélkül; — társadalmi törvények hánny nélkül; — nincs semmi hasonlat az ő, és a mi társadalmunk között, mert Amerikában minden ember munkája után igyekszik élni, nálunk pedig munka nélkül uralkodni.

Nem kell hizelegni a democratianak, nevelni kell azt; a vilögösség mutatja meg egyedül, és ismertet meg az igazságot, mint legyőzhetlen elentétét minden ijedelemnek, melyet felfedez, és

minden ijedelemnek, melyet elenyésztet. Innét következik, hogy a nevelésnek főiránya megismereteni nem csak a polgári jogot, de a kötelességet is, — másrészt munka, ipar, egy szóval a verejték anyagi és szellemi terén. Azon nép, mely szellemi magot vet a nyers maggal vegyest — nincs oly termékeny időjárás, hogy ne arasson; tehát a magyar jelszava legyen: nem csak a föld művelése, — mint őseinknél volt, hanem az ipar, kereskedelem, és a tudomány fejlesztése is. Gróf Battyányi Lajos szavaival fejezem be beszédemet: „a cigány gyönyörűsége is be kell vinni a tudományt.“

Ott az egyenlőséget az egymás iránti tiszteltben találjuk, nálunk sárral dobálják. Ott, de főleg Angliában, a szabadság legrégibb hazájában, az egyes parlamenti tag gyalázatát az összes parlament magáévá teszi, meg nálunk a haza legneembesebb fiait nem csak nevelésessé teszik, de nyíltan és ünnepélyesen büntetlennel hazaárulóká bélyegzik. Hogy a democratia teljesítse ama uralkodási szerepét, melyet követel, szükséges visszamenni amaz elvekre, melyek az ő lételének alapelvei és ez: Általános értelmiség, közjólétben alapuló egyéni függetlenség, melynek természetes következménye a socialis egyenlőség. E hazában felfelé mindenki democrat, lefelé pedig mindenki aristocrata. Kérdjük meg önmagukat, bírnak-e azon kellekkel, melyek szükségesek arra, hogy magunkat demokratáknak nevezhessük?

KÜLFÖLD.

Franciaország. Toulouseban f. hó 10-én zavargások fordultak elő, melyek sokkal fenyegetőbbek voltak mint a minőknek a távirati tudósítások mondták.

A néptömeg igen jelentékeny volt, és éjjeli 10 és 1 óra közt mindig nagyobb, meg nagyobb lett.

A nép egy piros zászlót vitt s szüntelenül azt kiáltotta, hogy: „Éljen a forradalom! Le a kormányról!“ s a mellett egy forradalmi dalt, a Marseillais-et énekelte. Összetörték mind a gázlámpákat, a nép a rendőri főbiztos irodájába rontott és ott darabokra szított mindent, azután a commandirozó tábornagy palotájához vonult, hol egy fia ablak sem maradt ép, sőt, mint mondják, bombák is hajítottak a palota belsejébe. A maire lakásában is hasonlóképp dühöngtek. Végre félegykor katonaság érkezett, mely a népet szétgrasztotta. Némelyek azt mondják, hogy a mozgó testőrsereg fölállítására idézte volna elő ezen mozgalmat, mások szerint ez nem volna az egyedüli ok, hanem fokozta a toulousiai boszuságát az is, hogy választott tanácsuk

helyett már másfél év óta egy csász. bizottmány által igazgattnak. Figyelemreméltó, hogy Toulouse az utolsó választásoknál kormányjelölteknek adta szavazatát.

A csász. főprocurator egy ködös által megsérült, egy katona agyonveretett. Goyon tábornok egy távsürgöny vétele után f. hó 12-én este Toulouseba utazott. Toursban, Orleansban és más tartományi fővárosokban is nagy az izgatottság. A második francia császárság legszebb napjain már túl van!

Olaszország. Azon, az osztrák concordatum tárgyalásaira vonatkozó híreket, melyek az utolsó időben annyira elterjedtek s melyek szerint Antonelli bíbornok msgr. Falcinellinek meghagyta volna, hogy az osztrák kormányt azon esetre, ha egyházelles törvényeit azonnal vissza nem vonja, a nunciust visszahívásával fenyegetse, egy költői lap római levelezése most alaposan mondja.

„Crivelli gróf“ — mondja a levelező — „kezdettől fogva igen ügyetlenül viselte magát. Megérkezte után mindjárt boldognak boldogtalannak azzal állott elő, hogy küldetésé igen nehéz és valószínűleg nem fog sikertülni. Első kihallgatása alkalmával kijelentette a pápának, hogy Ausztria a concordatum teljes átalakítását kívánja, mire a pápa szokott nyajas modorában válaszolt: „Fiam, a concordatum olyanok, mint a ruhák, meg lehet őket hosszabbítani s rövidíteni.“ Crivelli e nyilatkozatot a pápa feltétlen beleegyezésének vette s ily értelemben értesítette Beust bárót is, ki maga részéről viszont kijelentette általa a szentszéknél, hogy a jelen osztrák törvényhozásnak kell szükségképp alapul szolgálni a concordatum módosításában.

Erre a pápa a maga részéről kinyilatkoztatta, hogy az új osztrák törvények között több olyan van, melyek az egyház rendeleteivel és szellemével ellentétesek s ép azért a szentszék által alapul el sem fogadhatók. E pillanattól fogva aztán kitört a nyílt harcz, békés megegyezésről többé szó sem lehet és az alkudozásokat megszakítottaknak lehet tekinteni.

Bizonyosnak mondják, hogy a Rothschild ház az olasz kormánytól alkudozásokba lépett — a z egyházi javak megvétele végett. Egy párisi levél szerint oly társaság alakításáról van szó, mely ama javakra földterhelmentesítési kötvényeket kibocsátana, Rothschild aztán a florenczi cabinetnek nagy összegű előlegeket adna. Ezen egyezkedésnél fogva szükséges, hogy e javak igen csekély áron menjenek át ama társaság kezébe, mivel a Rothschild-féle tervekben áll, miszerint a pápai kormányt lehetséges tegye, lassankint annyi kötvényt megszerezni ama társaságtól, a

mennyit csak lehet, hogy így olesó áron ismét az elkobzott javak birtokába jusson.

Ezen javak így magánvagyonná válnának, és ennél fogva a clerus kezében sérthetetlenek maradnának.

Törökország. Hogy mily hordereje lesz a keleti kérdésre nézve a legközelebbi konstantinápolyi miniszterválasztásnak, e fölött még most bajos volna határozott ítéletet mondannak.

Agathon effendi, az újon kinevezett közmunkaminiszter, örmény származású, az első keresztény, kit a muzulmán miniszteriumban alkalmaztak; jelenleg Párisban a postaszervezés megkövetésén működik.

Midhat basa, az új miniszterelnök Bolgárország kormányzója volt és működését, kegyetlenkedését bolgárországi tudósításainkból eléggé ismerheti az olvasó.

Savfet basa, ki a közoktatási tárczát vette át az ulemák collegiumának tagja volt, mely mint tudjuk, nem sokat tart az európai civilizáció felől.

Egyébíránt azt mondják róla, hogy ő egészen más terepen mozog eszméivel, mint a többiek és különben is az ország legnagyobbnál mitveltségű tagjai közé számítják.

E három fé-fü, ép egy a cabinet többi tagjai is kétszeres főhajtói Ali basának; s ha lehet e tényről a jövő politikájára következtetést vonunk az új miniszterválasztás a nagyvezér politikájának erejét nagy mértékben növelve.

A dolgok állása Bosniában és a Hercegovinában az általános izgalomnál fogva igen fenyegető.

A Hercegovina négy törzse kész Osman pasa nyomasztó uralmát fegyveres kézzel lerázni nyakukról.

A Hercegovinában már vezér is találkozott, ki a nép előtt nagyon kedves. A nép másképp már nem tud magán segíteni.

A porta mindazon rendeletei, melyek jó hatásuk lehetnének, a végrehajtók által tekintetbe sem vétetnek, ellenben azok, melyek kedvetlenséget okozhatnak, nagy buzgalommal hajtanak végre.

A porta úgy rendelte, hogy az adók kilencz részletben fizetessenek, mivel a nép éhezik, a helyhatóságok azonban egyszerre hajtják be, mivel abból nagy hasznuk van. Ily s hasonló visszaélések száma legió.

Minden tüvöt az öreg Omer pasától várnak s egy és ugyanazon időben ezer helyen kellene lennie, Epirus, hol a veszély nem csekély, szük ség, Bulgária még annál inkább szükségli, a Hercegovina nem nélkülözheti, és Kretá-

ban is nagy szükség van rá. A porta néhány kétes értékű talorokával nem nagy terrót csinált, s innét van az, hogy minden szem Omer pasa felé fordul.

Nyilttér.

Kalocsa, márcz. 10-én 1868.

Hécei Adolf ur a „Független L.“ 57. száma hirdetményi rovatában — újonnan feltalált gyapju bunda mosó szerét ajánlja, — végül egy bizonyítványt mutat be a közönségnek — melynek ezen új találmány gyakorlati alkalmazásakor mutatkozó hasznáról kellene tanuskodnia. Minthogy ezen bizonyítvány nem egész terjedelmében adatott ki, — kénytelen vagyok — mint e bizonyítvány egyik aláírója — Hécei urat arra felkérni, hogy azt ne csonkítja, hanem egész terjedelmében adja ki, mely így szól:

„Hécei Adolf ur gyapju mosási újabb módszere felett, az 1867. évi 49 számú gazdasági lapokból értesülvén, 1868. évi mártius 3-án Hajós mezővárosban 20 drb különféle koru és nemű, a természetes szennyben lenyírott gyapju bundákkal — számos résztvevők jelenlétében — kísérletet tétvén, arról bizonyosságot teszünk, hogy ezen gyapju bundák 18—20 fokú meleg vízben 13 percz alatt a Hécei Adolf ur által felfedezett és ez alkalommal használt mosó porral tisztá fehérségűvé mosattak. A további eredményt vizsgálat alá nem vehetvén, a tapasztalandókról egyelőre bizonyítványt sem adhatunk, mert Hécei ur a végeredményt sürgős eltávazása miatt be nem várta. Hajós, 1868. mártius 3-án Spech Lajos m. k. éresek urad-igazgató, Sunig Rezső m. k. főkapit. urad. tisztartó.

Tartoztam ezzel nemcsak a közönség és a lapok t. szerkesztőségének — de önmagamnak is, mert Hécei ur, nem tudni mi okból, egyszerre oly nagy sietséggel iparkodott az alig megkezdett próbamosás színhelyéről távozni, hogy a jelenlevők maguknak a sikerről alig szereztek meggyőződést; — a bemutatott bizonyítványt pedig a legnagyobb szívóssággal úgy szőlván ki erőszakolta magának, s így úgy látszik szükséges volt a bizonyítványba épen azt beleírni, mi Hécei ur abból kihagyni czél szerűnek talált — annyival inkább, minthogy a fenntartott végeredmény egy általában nem felelt meg a várakozásnak, remélhető, miszerint Hécei ur, ha azt bevárja — az erről szóló bizonyítványt semmi esetre sem bocsájtotta volna a világ elé.

Sinig Rezső.

Kiadó-tulajdonos és felelős szerkesztő: ZOVÁNYI J. MIHÁLY.

T Ö Z S D E.

Pesti áru- és értéktözsde			Magyar értékpapírok árkelete.			Bécsi börze			Részvények.			Elsőbbségi kötvények.		
márczius 14-én.						márczius 13-án.								
Gabna-árak.						Államadósság.								
Éruza bányási	Fuly. fontokb.	Ára mérőnkint	Pesti keresked. bank	Adva	Tartva	5% osztr. értéki	Adva	Tartva	Nemzeti bank	Adva	Tartva	1862. Erzsébet vasut	Adva	Tartva
83—85	6.—	6.20	Budai keresk. és iparb.	640.—	645.—	„ adómentes	54.40	54.60	Hitelintézet	705.—	707.—	1867. államvasut	82.—	82.50
„ tiszai	86—88	6.90—6.90	Magyar hitelbank	202	206.—	„ nemzeti kölcsön	58.85	59.—	Magyar hitelbank	187.20	187.40	Déli vasut	119.—	119.50
„ pesti	83—85	6.—6.20	Pesti takarékpénztár	283.—	285.—	„ metatliches	65.40	65.60	Alsó-ausztr. esc. társulat	74.50	75.50	Északi vasut	96.56	97.—
Kétszeres	86—88	6.80—6.90	Budai	1525.—	1575.—	1860-ki sorsjegyek	57.75	57.85	Anglo-osztr. bank	584.—	587.—	Cseh nyugoti vasut	51.—	51.50
Rozs	83—85	6.—6.20	Pesti bengermalom	435.—	438.—	Magyar földterhel. kötvény	83.60	83.60	Ausztriai földhitelintézet	115.—	115.50	Tiszai vasut	85.25	85.75
Árpa serfőzésre	86—88	6.—6.20	Pannónia gőzmalom	1290.—	1300.—	Bánáti	79.50	70.75	Északi vasut	170.—	174.—	Gal. Károly Lajos vasut	93.—	94.—
Zab	83—85	6.—6.20	I-só budapesti gőzmalom	1990.—	2000.—	Horvát	70.—	70.50	Államvasut	1730	1735	Magyar észak vasut	—	—
Kukorica bányási	86—88	6.80—6.90	Budai gyár-telep	880	885	Erdélyi	69.50	70.50	Déli vasut	251.20	251.30	Lemberg-csernov. vasut	81.—	83.—
„ „	—	—	Concordia gőzmalom	452	453		—	—	Erzsébet vasut	166.50	166.70	Erdélyi vasut	81.50	82.—
„ „	—	—	Budai királymalom	580.—	585.—		—	—	Gal. Karoly Lajos vasut	139.50	140.—	Ausztr. Dunagőzhajóz. társ.	94.—	95.—
„ „	—	—	Szegedi kivit. gőzmalom	820.—	850.—		—	—	Lemberg vasut	205.—	205.50	Pesti lánchid	—	—
„ „	—	—	I. upesti szeszfinomító	615.—	618.—		—	—	Cseh nyug. vasut	180.—	180.50			
„ „	—	—	Pestbudai bútorkézmű	215.—	217.—		—	—	Dél-ész. ném. össeköt. vasut	147.75	148.25			
„ „	—	—	Magyar biztosító-társulat	660.—	662.—		—	—	Tiszai vasut	138.25	138.75	Frankfurti váltó	96.65	96.90
„ „	—	—	Pannónia viszonzbirt-társ.	260.—	263.—		—	—	Magyar észak vasut	147.—	147.—	Londoni váltó	116.15	116.40
„ „	—	—	Pesti biztosító-intézet	240.—	245.—		—	—	Párisi váltó	74.—	76.—	Párisi váltó	46.10	46.20
„ „	—	—	Magyar észak vasut	73.—	74.—		—	—	I-só erdélyi vasut	139.50	140.—	Cs. arany	5.53 1/2	5.54 1/2
„ „	—	—	Pesti közúti vasút	494.—	508.—		—	—	I-só ausztriai Dunagőzhajózási társaság	486.—	488.—	Napoleon'or	9.28	9.29
„ „	—	—	Kereskedelmi épület	390.—	400.—		—	—	Pesti lánchid	380.—	385.—	Egyleti tallér	1.70 1/2	1.71 1/2
„ „	—	—	Lánchid	385.—	388.—		—	—				Ezüst	114.—	114.25
„ „	—	—	Alagut	70.—	71.—		—	—						
„ „	—	—	Magyar földh. záloglevél	91.1 1/2	91.1 1/2		—	—						
„ „	—	—	Magyar földh. záloglevél	96.1 1/2	97.—		—	—						
„ „	—	—	Pesti keresk. b. zálogl.	96.1 1/2	97.—		—	—						

H I R D E T É S E K.

Első cs. k. szab. Duna-gőzhajózási társaság.

Hirdetmény.

Alulírt közlekedési igazgatóság tisztelettel tudtul adja, hogy a helyi gőzös járatai Pest, a budai bomba-tér és O-Buda között további rendelkezésig következőleg fognak történni:

Pestről Ó-Budára:	Ó-Budáról Pestre:
8 óraker délelőtt,	9 óraker délelőtt,
10 „ „	7 „ „
12 „ délben,	11 „ „
2 „ délután,	1 „ „
4 „ „	3 „ „

Pest, február 15-én 1868.

Az első cs. kir. szab. dunagőzhajózási társaság magyarországi közlekedési igazgatósága

Részvétel a börze-üzletekben csekély betétellel.

Hogy bárkinek alkalom nyujtassék, a mostani nagy árfolyam-változásoknál csekély betétellel kedvező esetben aránylag nagy nyeménnyekben résztvehetni, tehát általveszek megbízásokat mindenféle állami- és iparpapírok eladására és megvásárlására, ugyzint aranyakat és Napoleonokat, a szerint a mint az üzlet tárgya Hausse vagy Baisse.

Első esetben a megvásárolt ingóság csekély kamatfizetésért addig marad nálam letéve, míg egy olyan árfolyam belép, a melynél a fél azok eladása által nyerni fog. Az utóbbi esetben (Contremine), a melyben én megbízatom, valahol egy hitelpapirt eladni, a nélkül, hogy az eladó a darabot átadhassa, oda kölcsönözöm azt egész az ismét megvásárlásig.

Biztos ügynökök által, a kiket a bécsi és pesti börzén egyedül és célra szerzem, abban a helyzetben vagyok, hogy minden megbízást azonnal, a bevásárlást és eladást a napi árfolyam szerint a legjobban teljesíthetlek, s, legfeljebb 10 percent előleg elégséges az üzleti hitelpapír névszerinti értékének fedezésére.

Az üzletre ajánlom az államvaspálya, magyar és ausztriai hitelintézet részvényeit, az 1860-iki sorsjegyek 1864-ki sorsjegyek, magyar észak vasut részvényeit, az összes malmok és biztosító-intézetek, pesti és budai közúti vaspálya részvényeit.

A keletkezett új részvénytársulatok közül: gép- és kocsi-gyár, kőbányai sörfőzőház, Unio, Erzsébet és sütők és molnárok gőzmalma, melyeknek részvényeivel az itteni börzén már tüzérekedek.

Távirati, ugyzint levélbeli megbízások azonnal teljesíttetnek.

Károly József

váltóüzlete Pesten, harminczad-u. 3. sz.